

COMUNICARE A COMISIEI

Orientări referitoare la aplicarea Regulamentului (UE, Euratom) 2020/2092 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii

(2022/C 123/02)

1. Introducere

1. Uniunea Europeană se bazează pe statul de drept ⁽¹⁾. Respectarea statului de drept este una dintre valorile pe care se întemeiază Uniunea, care sunt comune statelor membre, astfel cum se prevede la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și în preambulurile la TUE și la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
2. Bugetul Uniunii este unul dintre principalele instrumente de exprimare a principiului solidarității (articolul 2 din TUE), unul dintre principiile fundamentale ale dreptului Uniunii, bazat pe încrederea reciprocă dintre statele membre în ceea ce privește utilizarea responsabilă a resurselor comune de la bugetul Uniunii. Totuși, această încredere reciprocă se întemeiază ea însăși pe angajamentul fiecărui stat membru de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul dreptului Uniunii Europene și de a respecta în permanență valorile prevăzute la articolul 2 din TUE, printre care figurează valoarea statului de drept. Respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 din TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în statul membru respectiv ⁽²⁾.
3. Regulamentul privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii ⁽³⁾ („Regulamentul privind condiționalitatea”) vizează protejarea bugetului Uniunii împotriva încălcărilor principiilor statului de drept care afectează sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, buna sa gestiune financiară sau protecția intereselor financiare ale Uniunii. Regulamentul privind condiționalitatea este un instrument permanent care se aplică dincolo de limitele unui anumit cadru financiar multianual ⁽⁴⁾.
4. Scopul prezentelor orientări este de a explica cinci aspecte ale Regulamentului privind condiționalitatea: (i) condițiile de adoptare a măsurilor; (ii) legătura dintre Regulamentul privind condiționalitatea și alte instrumente; (iii) proporționalitatea măsurilor care urmează să fie propuse Consiliului; (iv) procedura și procesul de evaluare și (v) protecția drepturilor destinatarilor sau beneficiarilor finali.
5. Prezentele orientări nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic și nu creează sau nu modifică niciun drept sau nicio obligație față de cele prevăzute în TUE și în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în Regulamentul financiar ⁽⁵⁾, în Regulamentul privind condiționalitatea, în Regulamentul privind OLAF ⁽⁶⁾, în Regulamentul privind EPPO ⁽⁷⁾ sau în alte acte relevante ale Uniunii, astfel cum au fost interpretate de Curtea de Justiție și de Tribunal („Curtea de Justiție a Uniunii Europene” ⁽⁸⁾).

⁽¹⁾ A se vedea Hotărârea din 23 aprilie 1986, Les Verts/Parlamentul, C-294/83, EU:C:1986:166, punctul 23. A se vedea, de asemenea, Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblica/Il-Prim Ministru, C-896/19, EU:C:2021:311, punctele 61-65.

⁽²⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctele 126 și 129.

⁽³⁾ Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2092 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2020 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii (JO L 433I, 22.12.2020, p. 1).

⁽⁴⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 188.

⁽⁵⁾ Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii (JO L 193, 30.7.2018, p. 1).

⁽⁶⁾ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) (JO L 248, 18.9.2013, p. 1).

⁽⁷⁾ Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) (JO L 283, 31.10.2017, p. 1).

⁽⁸⁾ A se vedea articolul 19 alineatul (1) din TUE.

2. Condiții de adoptare a măsurilor

6. Obiectivul Regulamentului privind condiționalitatea este protecția bugetului Uniunii în cazul încălcării principiilor statului de drept într-un stat membru. Regulamentul privind condiționalitatea prevede o serie de condiții care trebuie îndeplinite pentru a iniția procedura stabilită în acesta.
7. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind condiționalitatea, „[s]e iau măsuri adecvate în cazul în care se constată, în conformitate cu articolul 6, că încălcările principiilor statului de drept într-un stat membru afectează sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii”. În temeiul articolului 4 alineatul (2), încălcările principiilor statului de drept se referă la una sau mai multe dintre situațiile menționate la articolul respectiv. În aceste cazuri, încălcările respective intră în domeniul de aplicare al Regulamentului privind condiționalitatea.
8. Comisia va iniția procedura prevăzută la articolul 6 din Regulamentul privind condiționalitatea în cazul în care constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4. Curtea de Justiție a statuat că aceste condiții sunt îndeplinite numai în cazul în care Comisia constată că există motive rezonabile să considere că (i) cel puțin unul dintre principiile statului de drept menționate la articolul 2 litera (a) din Regulamentul privind condiționalitatea a fost încălcat într-un stat membru; (ii) încălcarea în cauză se referă la cel puțin una dintre situațiile imputabile unei autorități a unui stat membru sau la cel puțin unul dintre comportamentele unor astfel de autorități prevăzute la articolul 4 alineatul (2) din regulamentul menționat, în măsura în care aceste situații sau comportamente sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii; (iii) încălcarea în cauză afectează sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, această bună gestiune financiară sau aceste interese financiare, cu o legătură autentică ⁽⁹⁾ sau reală între respectivele încălcări și respectivul efect sau risc grav de a produce efecte ⁽¹⁰⁾. Atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4, Comisia va iniția procedura, cu excepția cazului în care consideră că alte proceduri prevăzute în legislația Uniunii i-ar permite să protejeze într-un mod mai eficace bugetul Uniunii. Această procedură asigură protecția drepturilor procedurale ale statului membru vizat.
9. Atunci când va evalua cazurile în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia va aplica o abordare cuprinzătoare, proactivă, bazată pe riscuri și specifică, cu scopul de a asigura aplicarea eficace a regulamentului și, în acest fel, de a proteja bugetul și interesele financiare ale Uniunii.

2.1. Încălări relevante ale principiilor statului de drept

10. Curtea de Justiție a clarificat faptul că articolul 2 litera (a) din Regulamentul privind condiționalitatea „prevede [...] că noțiunea de «stat de drept», astfel cum este definită în sensul regulamentului menționat, este înțeleasă «ca făcând referire și la celelalte valori și principii ale Uniunii consacrate la articolul 2 din TUE». Rezultă că respectarea acestor valori și principii, în măsura în care fac parte din însăși definiția valorii «statului de drept» prevăzută la articolul 2 din TUE sau, astfel cum reiese din a doua teză a acestui articol, sunt strâns legate de o societate care respectă statul de drept, poate fi impusă în cadrul unui mecanism de condiționalitate orizontală precum cel instituit prin regulamentul atacat” ⁽¹¹⁾.
11. Articolul 2 litera (a) din Regulamentul privind condiționalitatea stabilește, exclusiv în sensul regulamentului menționat, doar o serie de principii pe care le vizează și care sunt cele mai relevante în raport cu obiectivul său, și anume asigurarea protecției bugetului Uniunii ⁽¹²⁾. Această dispoziție nu urmărește să ofere o definiție exhaustivă a noțiunii de „stat de drept”.
12. În ceea ce privește drepturile fundamentale, Curtea a precizat că referirea la acestea „se face numai prin ilustrarea cerințelor principiului protecției jurisdicționale efective”. În schimb, principiul nediscriminării face parte din definiția statului de drept în sine: „este evident că, în cazul unui stat membru a cărui societate se caracterizează prin discriminare, nu se poate considera că asigură respectarea statului de drept, în sensul acestei valori comune” ⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 165.

⁽¹⁰⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 288.

⁽¹¹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 154.

⁽¹²⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 227.

⁽¹³⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 229 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 324.

13. Considerentul 15 din Regulamentul privind condiționalitatea face referire la „încălări individuale” și la „încălări la scară largă sau datorate unor practici recurente ale autorităților publice sau unor omisiuni din partea acestora sau unor măsuri generale adoptate de aceste autorități”. Regulamentul privind condiționalitatea se referă atât la încălcările individuale, cât și la cele sistemice, care sunt reglementate în măsura în care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii. În acest mod, Comisia poate evalua atât acțiunile, cât și inacțiunile autorităților publice.
14. Articolul 3 din Regulamentul privind condiționalitatea are ca scop să faciliteze aplicarea regulamentului prin furnizarea unei liste de situații care pot constitui indicii ale unor încălcări ale principiilor statului de drept ⁽¹⁴⁾. Întrucât această listă este doar orientativă, alte acțiuni, practici sau omisiuni ale autorităților publice ori alte situații juridice care intră sub incidența articolului 4 alineatul (1) din regulament pot fi relevante în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea.
15. Curtea a considerat că „există o legătură clară între respectarea valorii statului de drept, pe de o parte, și execuția eficientă a bugetului Uniunii, în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare, și protecția intereselor financiare ale Uniunii, pe de altă parte” ⁽¹⁵⁾. Curtea a adăugat că „această bună gestiune financiară și aceste interese financiare pot fi în mod grav compromise prin încălcări ale principiilor statului de drept săvârșite într-un stat membru, din moment ce respectivele încălcări pot conduce, printre altele, la absența unei garanții că cheltuielile acoperite de bugetul Uniunii îndeplinesc toate condițiile de finanțare prevăzute de dreptul Uniunii [...]” ⁽¹⁶⁾.
16. Curtea a admis că îndeplinirea acestor condiții și obiective de finanțare urmărite de Uniune în scopul finanțării cheltuielilor „nu poate fi garantată pe deplin în absența unui control jurisdicțional efectiv destinat să asigure respectarea dreptului Uniunii, iar existența unui astfel de control, atât în statele membre, cât și la nivelul Uniunii, exercitat de instanțe independente, constituie esența statului de drept” ⁽¹⁷⁾. Acest lucru nu aduce atingere cerinței privind existența unei legături îndeajuns de directe cu bugetul Uniunii.
17. Încălările principiilor statului de drept se referă la una sau mai multe dintre situațiile sau la unul sau mai multe dintre comportamentele autorităților publice relevante sau imputabile acestor autorități, în măsura în care acestea sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii ⁽¹⁸⁾.
18. Curtea a considerat că o astfel de relevanță poate fi presupusă în ceea ce privește activitățile autorităților menționate la articolul 4 alineatul (2) literele (a) și (b) din Regulamentul privind condiționalitatea, și anume autoritățile care execută bugetul Uniunii și care efectuează controale financiare, acțiuni de monitorizare și de audit ⁽¹⁹⁾.
19. În ceea ce privește organele de anchetă și de urmărire penală, funcționarea corespunzătoare a acestora intră sub incidența dispoziției de la litera (c) doar în măsura în care se referă la încălcări ale dreptului Uniunii care au legătură cu execuția bugetului Uniunii sau cu protecția intereselor financiare ale Uniunii. Aceeași condiție este valabilă și pentru prevenirea și sancționarea de către instanțele sau de către autoritățile administrative naționale a încălcărilor dreptului UE menționate la litera (e). În ceea ce privește controlul jurisdicțional menționat la litera (d), acesta este vizat numai în măsura în care se referă la comportamentul autorităților menționate la literele (a)-(c). Recuperarea fondurilor plătite în mod necuvenit, prevăzută la litera (f), vizează doar fondurile provenite de la bugetul Uniunii, ceea ce este valabil și pentru cooperarea cu OLAF și cu EPPO, menționată la litera (g). În final, litera (h) se referă în mod expres la alte situații sau comportamente ale autorităților care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁴⁾ O listă a elementelor care pot constitui indicii ale unor încălcări ale principiilor statului de drept este inclusă, de asemenea, în anexa I la prezentele orientări.

⁽¹⁵⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 130 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 148.

⁽¹⁶⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 131 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 149.

⁽¹⁷⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 132 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 150.

⁽¹⁸⁾ O listă orientativă a acestor situații specifice este inclusă, de asemenea, în anexa I la prezentele orientări.

⁽¹⁹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 143.

⁽²⁰⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 143.

20. Consecința acestei interpretări este că, în ceea ce privește autoritățile naționale ale căror activități sunt generale și nu se limitează la execuția sau la protecția bugetului Uniunii, comportamentul lor sau situațiile care constituie o încălcare a principiilor statului de drept vor intra în domeniul de aplicare al regulamentului numai în măsura în care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii.
21. Comisia observă că printre aceste situații sau comportamente specifice ale autorităților publice se numără și absența unei cooperări eficiente sau în timp util cu EPPO și cu OLAF, care constituie un motiv pentru luarea de măsuri în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea ⁽²¹⁾. În ceea ce privește EPPO ⁽²²⁾, domeniul de aplicare al acestei cooperări include obligația autorităților naționale competente din statele membre participante la EPPO de a asista și sprijini în mod activ investigațiile și urmărirea penală desfășurată de EPPO ⁽²³⁾. În ceea ce privește OLAF, domeniul de aplicare al acestei cooperări include dreptul OLAF ⁽²⁴⁾ de a efectua verificări și inspecții la fața locului și de a beneficia de asistența necesară pentru a le desfășura în mod eficace, precum și de a avea acces la informațiile, datele și documentele relevante, fie pentru a decide dacă să înceapă sau nu o investigație, fie pentru a efectua investigații în mod eficace și fără întârzieri nejustificate. Acesta include, de asemenea, obligațiile statului membru vizat, printre care se numără obligația ⁽²⁵⁾: (i) de a informa OLAF ⁽²⁶⁾; (ii) de a oferi oficiului asistența necesară pentru a-și îndeplini sarcinile în mod eficace în ceea ce privește desfășurarea unei astfel de investigații ⁽²⁷⁾; (iii) de a lua măsurile asigurătorii corespunzătoare, în special măsuri de salvagardare a probelor relevante ⁽²⁸⁾; (iv) de a lua măsurile necesare pe baza informațiilor furnizate de OLAF, înainte ca OLAF să adopte o decizie cu privire la începerea sau nu a unei investigații ⁽²⁹⁾ și (v) de a asigura luarea de măsuri corespunzătoare și în timp util ca urmare a rapoartelor și recomandărilor redactate de OLAF la încheierea investigațiilor sale și de a raporta măsurile luate oficiului ⁽³⁰⁾.
22. Respectarea de către statul membru vizat a acestor obligații este, într-adevăr, esențială pentru a asigura o protecție eficace a intereselor financiare ale Uniunii. Prin urmare, Comisia va monitoriza cooperarea eficace și în timp util cu OLAF, ținând seama de principiile stabilite la articolul 3 din Regulamentul privind condiționalitatea. Acest lucru este deosebit de important pentru statele membre care nu participă la o formă de cooperare consolidată în ceea ce privește EPPO, deoarece, în statele membre respective, OLAF are competența de a investiga acuzațiile de fraudă, de corupție sau orice altă activitate ilegală care afectează interesele financiare ale Uniunii. În plus, neadoptarea în mod sistematic a unor măsuri în urma recomandărilor redactate de OLAF poate echivala cu un comportament al autorităților publice care ar putea avea legătură cu o încălcare a principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea.
23. În plus, articolul 4 alineatul (2) litera (h) prevede orice alte situații sau comportamente ale autorităților care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii. Curtea a considerat că articolul 4 alineatul (2) litera (h) trebuie interpretat în coroborare cu articolul 4 alineatul (1), care constituie „esența însăși a mecanismului de condiționalitate orizontală instituit prin acest regulament” ⁽³¹⁾. De asemenea, Curtea a considerat că dispoziția de la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea, „în special cea de la litera (h), nu este nici de natură să confere un caracter neexhaustiv situațiilor vizate de mecanismul de condiționalitate instituit prin regulamentul atacat, nici suficient de precisă pentru a face parte din acesta” ⁽³²⁾.
24. Ca exemplu posibil, o situație sau un comportament al autorităților (sau omisiuni ale acestora) în sensul articolului 4 alineatul (2) litera (h) din Regulamentul privind condiționalitatea s-ar putea referi la buna funcționare a autorităților responsabile de registrele funciare și de controalele conexe privind arendarea și/sau dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole (inclusiv acțiuni de asigurare a respectării legii, dacă este cazul), în măsura în care o astfel de arendare și/sau un astfel de drept de proprietate este relevant(ă) pentru a beneficia de subvenții în cadrul politicii agricole comune a Uniunii.

⁽²¹⁾ A se vedea articolul 4 alineatul (2) litera (g) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽²²⁾ A se vedea dispozițiile relevante din Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului, citat mai sus.

⁽²³⁾ Această obligație nu aduce atingere obligațiilor statelor membre neparticipante de a coopera cu EPPO, în temeiul normelor aplicabile ale Uniunii, atunci când acesta își exercită competențele în statele membre participante și solicită o astfel de cooperare.

⁽²⁴⁾ În concordanță cu dispozițiile Regulamentului (UE, Euratom) nr. 883/2013, citat mai sus.

⁽²⁵⁾ Aceste obligații sunt prevăzute în Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013. Lista inclusă în prezentele orientări nu este exhaustivă.

⁽²⁶⁾ Articolul 8 din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013.

⁽²⁷⁾ Articolul 3 din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013.

⁽²⁸⁾ Articolul 7 alineatul (7) din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013.

⁽²⁹⁾ Articolul 5 alineatul (5) din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013.

⁽³⁰⁾ Articolul 11 alineatele (3) și (5) din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013.

⁽³¹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 294.

⁽³²⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 301 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 173.

25. Trebuie reamintit faptul că Regulamentul privind condiționalitatea se aplică tuturor fondurilor UE. În acest sens, colegiitorii au clarificat, de asemenea, faptul că procedura prevăzută în Regulamentul privind condiționalitatea poate fi declanșată în cazul în care nu este asigurată funcționarea corespunzătoare a autorităților care implementează planurile de redresare și reziliență, în concordanță cu articolul 8 din Regulamentul (UE) 2021/241 („Regulamentul privind MRR”) ⁽³³⁾. Curtea de Justiție a clarificat, de asemenea, faptul că Regulamentul privind condiționalitatea se poate referi și la încălcări ale principiilor statului de drept care afectează colectarea resurselor proprii ale Uniunii ⁽³⁴⁾.

2.2. Efecte asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii

26. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind condiționalitatea, pentru ca un anumit comportament sau o anumită situație să intre în domeniul de aplicare al regulamentului menționat, Comisia trebuie să identifice o încălcare a principiilor statului de drept și să evalueze dacă o astfel de încălcare (i) afectează sau riscă în mod grav să afecteze buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii; (ii) într-o manieră îndeajuns de directă. Această evaluare ar trebui efectuată de la caz la caz.

27. Prima condiție de la punctul 24 de mai sus [a se vedea punctul (i): „afectează”] impune ca încălcarea identificată a principiilor statului de drept să aibă un efect asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii.

28. Acest efect poate consta, în primul rând, în execuția bugetului Uniunii într-un mod care nu este conform cu principiile bunei gestiuni financiare, astfel cum sunt consacrate la articolul 317 din TFUE și în normele adoptate pentru execuția bugetului Uniunii. În special, articolul 2 punctul 59 din Regulamentul financiar definește „buna gestiune financiară” ca fiind „execuția bugetului în conformitate cu principiile economiei, eficienței și eficacității”. Articolele 33-36 din Regulamentul financiar stabilesc într-un mod mai detaliat sensul, domeniul de aplicare și consecințele acestor principii.

29. În al doilea rând, respectivul efect poate fi stabilit și în legătură cu încălcările principiilor statului de drept care aduc atingere protecției intereselor financiare ale Uniunii, consacrate la articolul 325 din TFUE și în dreptul derivat relevant. În special, în conformitate cu articolul 63 alineatul (2) din Regulamentul financiar, acesta include toate măsurile legislative, de reglementare și administrative menite, printre altele, să prevină, să detecteze și să soluționeze neregulile și fraudele în ceea ce privește execuția bugetului. „Interesele financiare ale Uniunii” sunt definite la articolul 2 punctul 1 din Regulamentul nr. 883/2013 ca incluzând „veniturile, cheltuielile și activele acoperite de bugetul Uniunii Europene și cele acoperite de bugetele instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor și de bugetele gestionate și monitorizate de acestea”. În plus, în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, noțiunea de „interese financiare ale Uniunii”, în sensul articolului 325 alineatul (1) din TFUE, include atât veniturile puse la dispoziția bugetului Uniunii, cât și cheltuielile acoperite de acest buget ⁽³⁵⁾.

30. În plus, Comisia va ține seama în mod corespunzător de criteriul precum natura, durata, gravitatea și amploarea încălcărilor identificate a principiilor statului de drept, atunci când va stabili amploarea efectului asupra bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii, care poate varia în funcție de caracteristicile încălcărilor respective ⁽³⁶⁾. În plus, intenția statului membru în cauză de a pune capăt încălcării principiilor statului de drept, inclusiv gradul de cooperare al acestuia cu Comisia în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, poate fi relevantă, printre altele, în scopul măsurării impactului, duratei și amplitudinii încălcării relevante în raport cu buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau cu interesele financiare ale Uniunii ⁽³⁷⁾.

⁽³³⁾ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

⁽³⁴⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 186.

⁽³⁵⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 265 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 297.

⁽³⁶⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 331 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 361.

⁽³⁷⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 332.

31. În ceea ce privește situația în care încălcările principiilor statului de drept implică un „risc grav” de a afecta buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii, Curtea a constatat că „ar fi incompatibil cu cerințele privind buna gestiune financiară a bugetului Uniunii și protecția intereselor financiare ale Uniunii să se limiteze adoptarea unor măsuri corespunzătoare la cazurile în care efectele asupra bunei gestiuni financiare sau asupra intereselor financiare respective sunt dovedite. O astfel de limitare ar fi de natură să compromită scopul regulamentului [...]”⁽³⁸⁾. Prevenirea efectelor menționate la articolul 4 alineatul (1) din regulament este „o cerință permanentă și orizontală a legislației financiare a UE”⁽³⁹⁾. Un „risc grav” poate fi stabilit în cazurile în care efectele încălcării relevante a principiilor statului de drept, chiar dacă nu au fost încă dovedite, pot fi totuși prevăzute în mod rezonabil, având în vedere că există o probabilitate mare ca acestea să se producă⁽⁴⁰⁾. Prin urmare, trebuie să se demonstreze că riscul prezintă o probabilitate mare de apariție în raport cu situațiile sau cu formele de comportament ale autorităților menționate la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea. De exemplu, o situație care poate implica un risc grav pentru fondurile Uniunii și pentru interesele financiare ale Uniunii este aceea în care anumite acte ale autorităților naționale care execută fonduri ale Uniunii prin intermediul procedurilor de achiziții publice, care colectează resursele proprii ale Uniunii, care efectuează controale financiare, acțiuni de monitorizare și de audit ale fondurilor Uniunii sau care investighează acuzații de fraudă, corupție sau alte încălcări ale dreptului Uniunii ce au legătură cu execuția fondurilor sau a veniturilor Uniunii nu pot fi supuse unui control jurisdicțional efectiv de către instanțe complet independente.
32. În cele din urmă, nu este suficient ca o încălcare a principiilor statului de drept să afecteze sau să riște în mod grav să afecteze buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind condiționalitatea, încălcarea principiilor statului de drept ar trebui să se producă „într-o manieră îndeajuns de directă” (a doua condiție de la punctul 24 de mai sus [a se vedea punctul (ii)]).
33. În temeiul acestei cerințe, ar trebui să se stabilească faptul că există o legătură îndeajuns de directă între încălcarea principiilor statului de drept și efectele acesteia sau riscurile grave prezentate de aceasta pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii. Curtea de Justiție a considerat că termenii „într-o manieră îndeajuns de directă” impun ca legătura dintre încălcarea principiilor statului de drept și impactul sau riscurile pentru bugetul Uniunii să fie „autentică” sau „reală”⁽⁴¹⁾. Aceasta înseamnă că procedura prevăzută în regulament nu ar trebui declanșată în legătură cu situațiile în care această legătură este doar ipotetică, prea incertă sau prea vagă.
- 3. Legătura dintre regulamentul privind condiționalitatea și alte proceduri prevăzute în legislația uniunii**
34. În cazul în care Comisia constată că are motive rezonabile să considere că sunt îndeplinite condițiile pentru luarea de măsuri în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, înainte de a iniția procedura Comisia va analiza dacă sunt necesare măsuri adecvate, și anume dacă nu cumva alte proceduri prevăzute în legislația Uniunii pentru protecția bugetului Uniunii i-ar permite să protejeze bugetul Uniunii într-un mod mai eficace, astfel cum se prevede la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul privind condiționalitatea.
35. De fapt, legislația financiară a Uniunii și normele sectoriale aplicabile prevăd deja alte proceduri de protecție a bugetului Uniunii.
36. De exemplu, Regulamentul financiar prevede un sistem de detectare timpurie și de excludere („EDES”) ⁽⁴²⁾, care permite Comisiei să detecteze din timp persoanele sau entitățile care prezintă riscuri pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii și să le excludă de la finanțarea de la bugetul Uniunii, dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

⁽³⁸⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 262.

⁽³⁹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 266 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 298.

⁽⁴⁰⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 262.

⁽⁴¹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 288.

⁽⁴²⁾ A se vedea articolul 135 din Regulamentul financiar.

37. În plus, Comisia poate impune întreruperea sau suspendarea plăților și aplică corecții financiare statelor membre ⁽⁴³⁾ în cazul în care acestea nu respectă legislația aplicabilă și nu protejează interesele financiare ale Uniunii atunci când execută bugetul Uniunii în cadrul gestiunii partajate ⁽⁴⁴⁾.
38. În temeiul Regulamentului privind MRR și al acordurilor de finanțare și de împrumut semnate în temeiul acestuia, Comisia are dreptul de a reduce în mod proporțional sprijinul acordat și de a recupera orice quantum datorat bugetului Uniunii, în cazuri de fraudă, corupție și conflict de interese care afectează interesele Uniunii și care nu au fost corectate de statele membre. În plus, o serie de planuri de redresare și reziliență includ măsuri legate în mod direct de aspecte privind statul de drept, a căror realizare în mod satisfăcător este necesară pentru efectuarea plăților în cadrul MRR.
39. Cu toate acestea, s-ar putea să nu fie întotdeauna posibilă declanșarea acestor proceduri în legătură cu situații de încălcare a principiilor statului de drept, cum ar fi cele enumerate la articolul 3 și la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea. De asemenea, pot exista situații în care măsurile prevăzute în Regulamentul privind condiționalitatea pot fi mai eficiente pentru protejarea bugetului Uniunii decât procedurile prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/1060 („RDC”) sau în Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 și, începând cu 1 ianuarie 2023, în Regulamentul (UE) 2021/2116, întrucât acestea din urmă pot fi inițiate numai din motivele specifice enumerate în regulamentele menționate ⁽⁴⁵⁾ și se pot referi numai la cheltuielile deja declarate Comisiei de către statul membru vizat. De exemplu, aplicarea și implementarea eficace a Cartei drepturilor fundamentale a UE reprezintă o condiție favorizantă orizontală în sensul articolului 15 din RDC. Această condiție favorizantă este o condiție prealabilă pentru punerea în aplicare efectivă și eficace a obiectivelor specifice ale unui program. În temeiul RDC, dacă un stat membru nu îndeplinește o condiție favorizantă, Comisia nu rambursează cheltuielile aferente unor operațiuni în legătură cu obiectivul (obiectivele) specific(e) vizat(e), cu excepția cheltuielilor care contribuie la îndeplinirea condiției favorizante corespunzătoare. Această măsură se aplică numai după aprobarea de către Comisie a programului relevant sau a modificării acestuia. În cazurile de încălcări ale principiilor statului de drept în legătură cu Carta drepturilor fundamentale a UE care afectează punerea în aplicare a unui program al Uniunii, Regulamentul privind condiționalitatea poate fi mai eficient în măsura în care prevede și posibilitatea de a suspenda aprobarea sau modificarea unui program și, în consecință, de a consolida și mai mult protecția bugetului Uniunii datorită efectului său preventiv.
40. Atunci când analizează dacă procedura instituită prin Regulamentul privind condiționalitatea protejează bugetul Uniunii într-un mod mai eficient decât alte proceduri, Comisia, bazându-se pe asigurarea respectării legislației sectoriale și fără a aduce atingere competențelor și obligațiilor sale stabilite în aceasta, va lua în considerare un set deschis de criterii, care urmează să fie aplicate în funcție de caracteristicile specifice fiecărei situații. În unele situații,

⁽⁴³⁾ A se vedea articolul 101 alineatul (8) din Regulamentul financiar; a se vedea, de exemplu, și articolele 96, 97 și 104 din Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize („RDC”) (JO L 231, 30.6.2021, p. 159), și articolul 52 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 549).

⁽⁴⁴⁾ A se vedea articolul 63 alineatul (2) din Regulamentul financiar; a se vedea, de exemplu, și articolul 69 alineatul (3) și articolul 103 din RDC, precum și articolul 58 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 și, începând cu 1 ianuarie 2023, articolul 57 din Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 (JO L 435, 6.12.2021, p. 187).

⁽⁴⁵⁾ Plățile pot fi întrerupte dacă: (a) există dovezi care sugerează o deficiență gravă pentru care nu au fost luate măsuri corective; (b) Comisia trebuie să efectueze verificări suplimentare în urma primirii unor informații conform cărora cheltuielile prezentate într-o cerere de plată pot avea legătură cu o neregulă. Plățile pot fi suspendate dacă: (a) statul membru nu a luat măsurile necesare pentru remedierea situației care a dat naștere la o întrerupere în temeiul articolului 96 din RDC; (b) există o deficiență gravă; (c) cheltuielile din cererile de plată au legătură cu o neregulă care nu a fost remediată; (d) există un aviz motivat al Comisiei cu privire la o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 din TFUE în legătură cu o chestiune care pune în pericol legalitatea și regularitatea cheltuielilor. Se efectuează corecții financiare în cazul în care: (a) există o deficiență gravă, care a pus în pericol sprijinul din fonduri deja plătit pentru program; (b) cheltuielile cuprinse în conturile acceptate sunt neconforme cu reglementările și nu au fost depistate și raportate de statul membru; (c) statul membru nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute la articolul 97 înaintea deschiderii procedurii de corecție financiară de către Comisie.

Comisia ar putea aplica Regulamentul privind condiționalitatea împreună cu adoptarea unor măsuri sectoriale sau financiare pe care ar putea fi obligată să le adopte sau după adoptarea unor astfel de măsuri, atunci când Regulamentul privind condiționalitatea ar proteja într-un mod mai eficace bugetul Uniunii și interesele financiare ale Uniunii, demonstrându-și astfel valoarea adăugată. În caz contrar, valoarea adăugată și eficacitatea regulamentului, ca instrument general și orizontal menit să protejeze bugetul Uniunii și interesele financiare ale Uniunii, ar fi lipsite de efectul util al acestuia.

41. Comisia consideră că pot fi utilizate următoarele criterii orientative pentru a determina eficacitatea protecției oferite de Regulamentul privind condiționalitatea în comparație cu alte instrumente existente pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii.
42. Un prim criteriu se referă la amploarea efectului asupra bugetului Uniunii și/sau la amploarea riscului pe care încălcarea principiilor statului de drept îl poate prezenta pentru eficiența bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii. În special, procedurile prevăzute de alte norme financiare ale Uniunii se pot aplica numai anumitor programe de cheltuieli și, prin urmare, ar putea fi insuficiente, în unele cazuri, pentru încălcări ale principiilor statului de drept „la scară largă sau datorate unor practici recurente ale autorităților publice [...] sau unor măsuri generale adoptate de aceste autorități”⁽⁴⁶⁾. Acest lucru se poate întâmpla și în cazul în care încălcările principiilor statului de drept prezintă un risc grav de a afecta buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii, în timp ce alte norme financiare ale Uniunii ar putea, în schimb, să se refere la efecte deja materializate asupra bugetului Uniunii. De exemplu, în cazul în care dreptul intern limitează răspunderea penală pentru fraudă sau corupție ori slăbește cadrul juridic antifraudă și anticorupție sau prevenirea conflictelor de interese, este posibil ca unele cazuri de fraudă, de corupție sau de conflict de interese să nu fie investigate și urmărite penal în mod eficace, ceea ce ar putea genera riscuri grave pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii. În aceeași ordine de idei, actele legislative generale care se opun supunerii unui control jurisdicțional efectiv de către instanțe independente a deciziilor autorităților naționale care gestionează integral sau parțial fonduri ale Uniunii pot implica, de asemenea, riscuri grave pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii. În astfel de situații, Comisia poate concluziona că utilizarea Regulamentului privind condiționalitatea ar putea fi mai eficace decât alte instrumente ale Uniunii.
43. Un alt criteriu relevant se referă la tipurile de căi de atac disponibile și la adecvarea acestora la diferite situații. Regulamentul privind condiționalitatea oferă o gamă largă de posibilități de abordare a particularităților încălcării relevante a principiilor statului de drept care pot fi aplicate cumulativ⁽⁴⁷⁾. În cazul în care căile de atac disponibile în temeiul altor acte legislative ale Uniunii ar fi mai puțin adecvate pentru a aborda încălcarea relevantă a principiilor statului de drept, Regulamentul privind condiționalitatea ar putea fi considerat mai eficace. Astfel de situații ar putea apărea atunci când bugetul Uniunii este sau riscă să fie afectat într-o măsură mare, de exemplu din cauza dreptului intern care împiedică controlul jurisdicțional efectiv al deciziilor administrative de execuție a bugetului Uniunii sau care obstrucționează sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la cazurile relevante ori din cauza lipsei de independență a instanțelor naționale. În astfel de cazuri, măsurile de suspendare sau de interzicere impuse cumulativ în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea până la încetarea încălcării relevante a principiilor statului de drept ar putea proteja bugetul Uniunii într-un mod mai eficace, deoarece ar putea preveni efectele negative asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii și asupra intereselor financiare ale Uniunii. Acestea ar putea acoperi situațiile în care riscurile financiare globale pentru bugetul Uniunii și pentru interesele financiare ale Uniunii depășesc riscurile care pot fi abordate prin măsurile destinate unui program specific și disponibile în cadrul unui singur instrument sectorial.
4. Măsuri care ar putea fi propuse de comisie – proporționalitate
44. În conformitate cu articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul privind condiționalitatea, odată ce stabilește că sunt îndeplinite condițiile pentru a declanșa aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia va propune Consiliului măsuri proporționale⁽⁴⁸⁾, ceea ce înseamnă că acestea trebuie să fie adecvate și necesare pentru a aborda problemele identificate și pentru a proteja bugetul Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii, fără a depăși ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului lor.
45. Curtea de Justiție a considerat că, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din regulamentul, măsurile trebuie să fie strict proporționale, și anume „să se limiteze la ceea ce este strict necesar în raport cu impactul real sau potențial al încălcărilor principiilor statului de drept asupra gestiunii financiare a bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii”⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁶⁾ A se vedea considerentul 15 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁴⁷⁾ A se vedea articolul 5 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁴⁸⁾ A se vedea articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁴⁹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 112.

46. În acest context, Comisia va ține seama în mod corespunzător de natura, durata, gravitatea și amploarea încălcărilor principiilor statului de drept în cauză ⁽⁵⁰⁾. Întrucât aceste criterii contribuie la determinarea amplitudinii impactului, care poate varia în funcție de caracteristicile încălcărilor principiilor statului de drept constatate, luarea lor în considerare influențează evaluarea proporționalității măsurilor ⁽⁵¹⁾. Deși nu este posibil să se definească și să se evalueze în prealabil toate tipurile posibile de încălcări ale principiilor statului de drept, precum și impactul exact al acestora asupra bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii, în această etapă și ca urmare a lipsei de experiență în ceea ce privește aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia va examina elementele de mai jos în raport cu fiecare dintre aceste caracteristici.
47. În ceea ce privește natura unei încălcări, toate încălcările principiilor statului de drept sunt relevante pentru aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea în măsura în care afectează sau riscă în mod grav să afecteze buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii. Cu toate acestea, situațiile menționate la articolul 3 din Regulamentul privind condiționalitatea au o importanță deosebită, întrucât sunt menționate în mod expres în acesta. Totuși, acest lucru nu înseamnă că alte încălcări ale principiilor statului de drept de natură similară vor fi considerate mai puțin importante. În evaluarea sa, Comisia va ține seama în mod corespunzător și de alte caracteristici ale încălcării principiilor statului de drept, cum ar fi dacă aceasta este legată în mod intrinsec sau în mod strâns de procesul în cadrul căruia fondurile Uniunii sunt utilizate de statul membru vizat (de exemplu, în cazurile de funcționare necorespunzătoare a autorităților publice care decid cu privire la acordarea de granturi sau atribuirea de contracte finanțate din bugetul Uniunii), situație în care impactul asupra bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii poate fi deosebit de semnificativ.
48. Este posibil ca, în ceea ce privește durata, cu cât încălcarea principiilor statului de drept va avea o durată sau o recurență mai mare, cu atât aceasta va afecta în general în mod negativ sau va risca să afecteze în mod grav buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii. Prin urmare, această concluzie va avea, de asemenea, un impact asupra evaluării Comisiei cu privire la proporționalitatea măsurilor pe care le-ar putea propune.
49. În ceea ce privește gravitatea unei încălcări a principiilor statului de drept, Comisia consideră că, atunci când una sau mai multe încălcări ale principiilor statului de drept au legătură cu părți importante ale sectorului public al unui stat membru, cum ar fi ramura legislativă și/sau sistemul judiciar și care ar putea avea un potențial impact negativ asupra gestionării bugetului Uniunii de către autoritățile naționale sau atunci când încălcarea (încălcrile) principiilor statului de drept este (sunt) sistemică (sistemice) sau la scară largă, acești factori ar trebui luați în considerare în ceea ce privește proporționalitatea măsurilor. În ceea ce privește amploarea încălcării principiilor statului de drept, Comisia consideră că, atunci când o încălcare a principiilor statului de drept afectează sau riscă să afecteze mai multe programe sau fonduri ale Uniunii, se poate presupune că aceasta va avea un impact semnificativ asupra bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii. În general, gravitatea încălcării principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea va tinde să se reflecte în gravitatea impactului său real sau potențial asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii.
50. Comisia consideră că prezența cumulativă sau absența elementelor menționate anterior, luate în considerare pentru determinarea impactului real sau potențial al încălcării relevante a principiilor statului de drept asupra bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii, poate contribui la evaluarea proporționalității măsurilor care urmează să fie propuse în temeiul regulamentului. Prin urmare, o încălcare sistemică a principiilor statului de drept care afectează în mod cumulativ și/sau pentru o perioadă semnificativă buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii poate justifica propunerea unor măsuri care să aibă un impact financiar semnificativ pentru statul membru vizat.
51. Pe lângă aceste elemente, Comisia poate lua în considerare și alți factori, în special intenția statului membru de a pune capăt încălcării principiilor statului de drept, gradul de cooperare al statului membru vizat ⁽⁵²⁾ sau refuzul său de a coopera sincer cu Comisia în cadrul procedurilor prevăzute în Regulamentul privind condiționalitatea ori o posibilă persistență sau repetare a unor încălcări similare ale principiilor statului de drept, în pofida recomandărilor

⁽⁵⁰⁾ A se vedea articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁵¹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 331 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 361.

⁽⁵²⁾ A se vedea considerentul 18 din Regulamentul privind condiționalitatea.

sau a propunerilor de măsuri anterioare din partea Comisiei. Intenția și gradul de cooperare ale statului membru sunt, de asemenea, relevante pentru stabilirea duratei și a amplitudinii unei încălcări a principiilor statului de drept ⁽⁵³⁾. Comisia va asigura o evaluare obiectivă și imparțială atunci când va lua în considerare acești factori.

52. Regulamentul privind condiționalitatea prevede ca măsurile să vizeze, în măsura posibilului, „acțiunile Uniunii afectate de încălcări” ⁽⁵⁴⁾. În propunerea sa, Comisia va indica programe sau fonduri specifice afectate sau care riscă să fie afectate de încălcări ale principiilor statului de drept și va propune, pe cât posibil, măsuri care să vizeze programele sau fondurile respective. Totuși, în cazurile în care acest lucru nu este posibil, inclusiv în cazurile în care încălcarea principiilor statului de drept are un impact asupra colectării resurselor proprii ale Uniunii, Regulamentul privind condiționalitatea permite adoptarea de măsuri cu privire la alte acțiuni ale Uniunii decât cele afectate de încălcarea principiilor statului de drept. Curtea de Justiție a considerat că acest lucru s-ar putea referi la situații în care aceste din urmă acțiuni nu pot ⁽⁵⁵⁾ sau nu mai pot fi direcționate ori pot fi direcționate doar într-un mod necorespunzător în scopul atingerii obiectivului Regulamentului privind condiționalitatea, care constă în asigurarea protecției bugetului Uniunii în ansamblul său, astfel încât măsurile respective sunt necesare pentru atingerea acestui obiectiv ⁽⁵⁶⁾. În caz contrar, Regulamentul privind condiționalitatea nu ar putea să își atingă obiectivul. În plus, în cazurile în care Regulamentul privind condiționalitatea este aplicat în mod suplimentar sau subsecvent altor acte legislative ale Uniunii, Comisia va ține seama de impactul global al măsurilor pentru a asigura respectarea principiului proporționalității.
53. În temeiul articolului 6 alineatul (8) din Regulamentul privind condiționalitatea, atunci când analizează proporționalitatea măsurilor propuse, Comisia trebuie să țină seama și de aceleași surse utilizate pentru identificarea încălcărilor principiilor statului de drept, menționate în secțiunea 5.2 din prezentele orientări.

5. Procedura și metodologia procesului de evaluare

5.1. Evaluarea preliminară a Comisiei

54. Pentru a identifica și a evalua încălcările principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia va realiza o evaluare calitativă aprofundată, de la caz la caz, ținând seama în mod corespunzător de circumstanțele și contextele specifice, și care se va baza pe principiile și caracteristicile metodologiei prevăzute la punctele următoare din prezentele orientări.
55. Comisia își va realiza evaluarea într-un mod obiectiv, imparțial și corect ⁽⁵⁷⁾.
56. Obiectivitatea impune ca evaluarea să se bazeze pe faptele sau elementele de probă reale de care dispune Comisia. Pe lângă diversele contacte dintre Comisie, alte organisme și statele membre, articolul 6 alineatul (4) din Regulamentul privind condiționalitatea precizează, de asemenea, că, atunci când consideră oportun, Comisia poate solicita informații suplimentare necesare pentru a-și realiza evaluarea. De exemplu, Comisia poate solicita informații suplimentare menite să confirme îndeplinirea condițiilor de aplicare a Regulamentului privind condiționalitatea, să evalueze amploarea impactului asupra bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii (sau riscul aferent) ori să evalueze mai în detaliu orice măsură de remediere pe care statul membru a adoptat-o sau intenționează să o adopte. Având în vedere că unul dintre principalele obiective ale Regulamentului privind condiționalitatea este de a fi utilizat ca instrument preventiv pentru a proteja bugetul Uniunii și interesele financiare ale Uniunii, Comisia depune eforturi pentru a asigura un dialog și o cooperare sincere cu statul membru vizat, menținând în același timp procedura într-un ritm adecvat.
57. Imparțialitatea în cadrul evaluării cazurilor în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea implică egalitatea de tratament între statele membre. Articolul 4 alineatul (2) din TUE impune, de asemenea, Uniunii să respecte egalitatea statelor membre în raport cu tratatele. În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, această dispoziție înseamnă, în primul rând, că situațiile comparabile nu trebuie tratate în mod diferit și că situațiile diferite nu trebuie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv ⁽⁵⁸⁾ pe baza circumstanțelor specifice care caracterizează fiecare situație concretă. Deși Comisia trebuie să își realizeze evaluările ținând seama de particularitățile sistemului juridic al statului membru în

⁽⁵³⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 332.

⁽⁵⁴⁾ A se vedea articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁵⁵⁾ De exemplu, în cazurile în care se va stabili efectul încălcării principiilor statului de drept asupra veniturilor bugetului Uniunii.

⁽⁵⁶⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 275.

⁽⁵⁷⁾ A se vedea considerentul 16 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁵⁸⁾ A se vedea, printre alte cauze, Hotărârea din 20 septembrie 1988, Regatul Spaniei/Consiliul Comunităților Europene, C-203/86, EU:C:1988:420, punctul 25. Pentru o cauză mai recentă, a se vedea Hotărârea din 8 octombrie 2020, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu și alții, C-644/19, EU:C:2020:810, punctul 44.

cauză și de marja de apreciere de care dispune statul respectiv pentru punerea în aplicare a principiilor statului de drept, aceasta nu înseamnă că obligațiile cu privire la rezultatul care trebuie atins, ce derivă din aceste principii, pot varia de la un stat membru la altul. Curtea de Justiție a considerat că respectarea statului de drept ar trebui să fie evaluată pe baza unor criterii uniforme, iar conținutul principiilor statului de drept este clar, stabilește obligații clare și precise cu privire la rezultatul care trebuie atins și care sunt bine cunoscute de către statele membre ⁽⁵⁹⁾. Curtea de Justiție a considerat că statele membre sunt în măsură să stabilească cu suficientă precizie conținutul esențial și cerințele care decurg din fiecare dintre principiile enumerate la articolul 2 litera (a) din regulament ⁽⁶⁰⁾.

58. În ceea ce privește corectitudinea evaluării realizate în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia consideră că aceasta implică adoptarea unei viziuni cuprinzătoare asupra tuturor circumstanțelor luate în considerare pentru a identifica încălcări ale principiilor statului de drept care sunt relevante în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea.
59. Serviciile Comisiei vor verifica mai întâi dacă sursele relevante se referă la o încălcare a principiilor statului de drept care a fost deja identificată sau, în cazul în care nu a fost identificată anterior, dacă există motive întemeiate pentru a considera că a avut loc o astfel de încălcare a principiilor statului de drept. În acest scop, Comisia consideră că hotărârile definitive ale Curții de Justiție a Uniunii Europene sunt concludente. Comisia va verifica apoi dacă respectiva încălcare a principiilor statului de drept se referă la una dintre situațiile sau la unul dintre comportamentele autorităților care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii, prevăzute la articolul 4 alineatele (1) și (2) din regulament.
60. În al doilea rând, întrucât simpla constatare a existenței unei încălcări a principiilor statului de drept nu este suficientă pentru a declanșa aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea, serviciile Comisiei vor evalua dacă încălcarea principiilor statului de drept afectează sau riscă în mod grav să afecteze buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii, ținând seama de criteriile analizate în secțiunea 2.2 din prezentele orientări. Comisia va acorda o importanță deosebită măsurilor corective sau altor măsuri de remediere pe care le-a luat deja în cazuri similare în cadrul procedurilor menționate în secțiunea 3 de mai sus sau al altor proceduri prevăzute de dreptul Uniunii, cu condiția ca acestea să aibă o legătură cu situații care constituie indicii ale unor încălcări ale principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea.
61. În cele din urmă, serviciile Comisiei vor evalua dacă încălcarea identificată a principiilor statului de drept are o legătură îndeajuns de directă cu efectele asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra intereselor financiare ale Uniunii. În acest scop, Comisia consideră că hotărârile definitive ale Curții de Justiție a Uniunii Europene și măsurile corective anterioare sau alte măsuri de remediere pe care le-a luat deja în cazuri similare în cadrul procedurilor menționate în secțiunea 3 de mai sus sunt deosebit de relevante.

5.2. Surse de informații

62. Comisia depune eforturi pentru a evalua aspectele relevante pentru aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea într-un mod susținut și minuțios, pe baza unei game largi de elemente de probă, în măsura în care acestea sunt relevante pentru îndeplinirea condițiilor de aplicare a Regulamentului privind condiționalitatea. Gama și domeniul de aplicare al elementelor de probă vor fi luate în considerare în funcție de aspectele de fond ale fiecărui caz, ținând seama de toate circumstanțele relevante. Comisia se va asigura că informațiile pe care le utilizează sunt relevante și că sursele acestor informații sunt de încredere.

5.2.1. Surse generale de informații

63. Comisia va depune eforturi pentru a utiliza mai multe surse pentru a identifica, a efectua verificări încrucișate și a evalua încălcările relevante ale principiilor statului de drept, pentru a ajunge la propriile concluzii cu privire la îndeplinirea condițiilor prevăzute în regulament. În considerentul 16 din Regulamentul privind condiționalitatea sunt menționate surse specifice, cum ar fi „hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene, [...] rapoartele Curții de Conturi, [...] raportul anual al Comisiei privind statul de drept și [...] tabloul de bord privind justiția în UE”,

⁽⁵⁹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctele 233 și 235 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctele 265 și 283.

⁽⁶⁰⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 240.

rapoartele OLAF și ale EPPO și, după caz, informațiile furnizate de acestea, „precum și [...] concluziile și recomandările organizațiilor și rețelelor internaționale relevante, inclusiv organisme ale Consiliului Europei, precum Grupul de state împotriva corupției (GRECO) și Comisia de la Veneția, în special lista sa de criterii în materia statului de drept, precum și rețelele europene ale curților supreme și ale consiliilor judiciare”.

64. Pe lângă aceste surse, care nu au o valoare probatorie specifică sau absolută, Comisia va lua în considerare și alte informații relevante, dacă este cazul. Acestea pot include, de exemplu, rapoartele anuale ale Comisiei privind protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene – combaterea fraudei („rapoartele PIF”) și rezoluțiile anuale aferente ale Parlamentului European, informațiile pe care s-au bazat rapoartele relevante ale Comisiei, OLAF și EPPO, informațiile cuprinse în rapoartele de audit ale serviciilor Comisiei, informațiile primite de la autoritățile naționale și de la părțile interesate, precum și alte informații din domeniul public, cum ar fi hotărâri ale instanțelor naționale sau decizii ale autorităților naționale.
65. De asemenea, Comisia are posibilitatea de a contacta direct alte organisme și instituții recunoscute, cum ar fi serviciile naționale de coordonare antifraudă („AFCOS”). Deși considerentul 16 din Regulamentul privind condiționalitatea prevede că Comisia „ar putea să consulte Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Comisia de la Veneția dacă este necesar în scopul pregătirii unei evaluări calitative aprofundate”, posibilitatea unor astfel de consultări nu este limitată la aceste două organisme, iar Comisia va contacta orice instituție/organism considerat(ă) necesar(ă) în vederea identificării încălcărilor principiilor statului de drept și a îmbunătățirii evaluării cazurilor în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea.

5.2.2. Plângeri

66. O altă sursă valoroasă de informații este depunerea de plângeri motivate de către orice parte terță ce ar putea avea cunoștință de informații și elemente de probă relevante cu privire la încălcări ale principiilor statului de drept care pot afecta sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii.
67. Ca instrument bugetar, Regulamentul privind condiționalitatea nu prevede căi de atac sau drepturi la reparații pe care un reclamant le poate solicita ⁽⁶¹⁾. Reclamantii care solicită măsuri de remediere, inclusiv acordarea de despăgubiri, nu le pot obține de la Comisie, dar pot lua în considerare depunerea de plângeri la autoritățile naționale sau pot introduce acțiuni în fața instanțelor naționale. Uniunea Europeană oferă mijloace necesare pentru depunerea plângerilor la nivelul UE. În special, în cazul unui stat membru care nu respectă dreptul Uniunii, orice cetățean, întreprindere sau altă parte interesată poate raporta o încălcare Comisiei ⁽⁶²⁾.
68. După primirea unei plângeri referitoare la Regulamentul privind condiționalitatea, serviciile Comisiei vor evalua dacă aceasta conține informații justificate și elemente de probă pe care Comisia le poate utiliza pentru realizarea evaluării sale în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea. În acest sens, trebuie remarcat faptul că plângerile care se referă la încălcări ale principiilor statului de drept fără nicio indicație cu privire la efectul pe care acestea îl pot avea sau la riscurile pe care le pot prezenta asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii nu vor fi suficiente pentru a considera că sunt îndeplinite condițiile prevăzute în regulamentul, cu excepția cazului în care Comisia stabilește respectivul efect sau respectivele riscuri pe baza unor motive suplimentare. În funcție de circumstanțele fiecărui caz, serviciile Comisiei pot invita reclamantul să furnizeze informații suplimentare pentru a-și motiva plângerea într-un anumit termen. În cazul în care nu sunt furnizate informații suplimentare în termenul stabilit, Comisia va ține evidența informațiilor transmise, însă este posibil să nu dea curs plângerii.
69. În cazul în care informațiile prezentate sunt suficient de bine fundamentate și relevante pentru evaluarea Comisiei, serviciile Comisiei pot solicita informații sau elemente de probă suplimentare, dacă este necesar. Dacă apreciază că este oportun, serviciile Comisiei pot organiza, de asemenea, întâlniri cu reclamantul sau cu reprezentanții acestuia pentru a clarifica acuzațiile formulate și pentru a discuta aspecte specifice legate de plângere. Serviciile Comisiei pot

⁽⁶¹⁾ Acest lucru nu aduce atingere protecției drepturilor legitime ale destinatarilor și beneficiarilor finali ai finanțării din partea Uniunii în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea; a se vedea secțiunea 6 de mai jos.

⁽⁶²⁾ O listă a acestor alte mecanisme, precum și formularul pentru depunerea unei plângeri privind o încălcare a dreptului Uniunii sunt disponibile la adresa https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_ro.

contacta, de asemenea, alte organisme sau instituții în legătură cu informațiile transmise de reclamant pentru a corobora sau a completa informațiile și elementele de probă furnizate de reclamant, în concordanță cu articolul 6 alineatul (4) din Regulamentul privind condiționalitatea.

70. Comisia va depune eforturi pentru a-i informa pe reclamanți cu privire la acțiunile pe care intenționează să le întreprindă ca urmare a unei plângeri într-un termen orientativ de [cf. opt luni] de la data primirii plângerii. Totuși, acest lucru depinde de circumstanțele fiecărui caz în parte și, în special, de măsura în care Comisia a primit suficiente informații din partea reclamantului. În cazul în care decide să inițieze procedura stabilită la articolul 6 din Regulamentul privind condiționalitatea și să propună Consiliului măsuri adecvate, Comisia va informa, în principiu, reclamantul (1) după ce a trimis scrisoarea de notificare statului membru și (2) după ce a transmis propunerea sa Consiliului.
71. Pentru a facilita depunerea plângerilor în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, Comisia a creat, în cadrul Serviciului financiar central al Direcției Generale Buget, căsuța poștală electronică specifică BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu prin intermediul căreia o parte terță poate aduce în atenția Comisiei presupuse încălcări ale principiilor statului de drept relevante pentru Regulamentul privind condiționalitatea. Anexa II la prezentele orientări conține informațiile care pot fi incluse atunci când se contactează Comisia, precum și un formular recomandat care poate fi utilizat pentru a depune astfel de plângeri. Cu excepția cazului în care se convine altfel, identitatea reclamantului va rămâne strict confidențială, iar Comisia se va asigura că sunt respectate normele prevăzute în Directiva (UE) 2019/1937 ⁽⁶³⁾.

5.2.3. Contacte preliminare cu statul membru vizat

72. Comisia poate contacta statul membru vizat înainte de a trimite notificarea scrisă în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul privind condiționalitatea, dacă acest lucru este necesar pentru evaluarea sa preliminară. Astfel, în cazul în care, în urma unei plângeri sau pe baza oricăror alte informații colectate, Comisia nu este încă în măsură să stabilească dacă are motive rezonabile să considere că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4 din regulament, aceasta ar trebui să aibă posibilitatea de a contacta statul membru vizat pentru a colecta informațiile sau explicațiile de care ar putea avea nevoie într-un termen rezonabil și adecvat. În același termen, statul membru poate face uz de posibilitatea de a remedia situația.
73. În astfel de cazuri, Comisia va depune eforturi pentru a purta un dialog deschis cu statul membru vizat, pentru a permite o cooperare consolidată și, eventual, pentru a aborda preocupările într-un stadiu incipient. Această abordare reflectă, de asemenea, principiul cooperării loiale, astfel cum este consacrat la articolul 4 alineatul (3) din TUE, precum și faptul că unul dintre principalele obiective ale Regulamentului privind condiționalitatea este prevenirea. În cazul în care solicită clarificări scrise inițiale din partea unui stat membru, Comisia va stabili termene care să reflecte amploarea și complexitatea clarificărilor solicitate.
74. În cazul în care statul membru vizat nu reacționează sau nu cooperează în termenul stabilit de Comisie, aceasta își va finaliza fără întârziere evaluarea preliminară pe baza informațiilor de care dispune.
75. Comisia va aplica aceleași principii de obiectivitate, imparțialitate și corectitudine pentru toate statele membre în timpul oricăror contacte preliminare cu statele membre, în cazurile în care astfel de contacte preliminare au fost considerate necesare, precum și pe tot parcursul procedurii și al evaluării sale.

5.3. Procedura oficială prevăzută la articolul 6 din Regulamentul privind condiționalitatea

76. În cazul în care constată că are motive rezonabile să considere că sunt îndeplinite condițiile pentru adoptarea de măsuri în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea și că alte proceduri prevăzute în legislația Uniunii nu i-ar permite să protejeze bugetul Uniunii într-un mod mai eficace, Comisia va trimite o notificare scrisă statului membru vizat, în care prezintă elementele concrete și motivele specifice pe care și-a fondat constatările, și va iniția procedura prevăzută la articolul 6 din Regulamentul privind condiționalitatea („procedura”).

⁽⁶³⁾ Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii (JO L 305, 26.11.2019, p. 17).

77. Statul membru vizat ar trebui să furnizeze informațiile solicitate și poate propune sau adopta măsuri de remediere pentru a răspunde constatărilor Comisiei expuse în notificarea scrisă sau în cererea de observații, în conformitate cu articolul 6 alineatul (7) din Regulamentul privind condiționalitatea, într-un termen stabilit de către Comisie, ce trebuie să fie de cel puțin o lună și de cel mult trei luni de la data notificării sau a solicitării de observații ⁽⁶⁴⁾. În urma schimburilor prevăzute la articolul 6 alineatele (1)-(7) din Regulamentul privind condiționalitatea, în cazul în care constată că sunt îndeplinite condițiile de aplicare a Regulamentului privind condiționalitatea și consideră că măsurile de remediere care ar fi putut fi oferite nu sunt adecvate, Comisia va propune Consiliului adoptarea de măsuri pentru a proteja bugetul Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii.
78. Atunci când decide dacă să propună măsuri, Comisia va evalua în mod corespunzător informațiile primite din partea statului membru vizat și eventualele observații formulate de acesta pe parcursul procedurii ⁽⁶⁵⁾, precum și gradul de adecvare al oricăror măsuri de remediere propuse în cursul procedurii. Pentru a-și realiza evaluarea cu privire la măsurile care pot fi propuse, Comisia se va baza, de asemenea, pe toate informațiile colectate în cadrul eventualelor contacte preliminare cu statul membru vizat, inclusiv înainte de inițierea procedurii, după caz, precum și pe oricare informații relevante provenite din sursele disponibile, inclusiv pe deciziile, concluziile și recomandările instituțiilor și organismelor Uniunii, ale altor organizații internaționale relevante și ale altor instituții recunoscute.
79. Pe lângă garantarea drepturilor procedurale ale statului membru vizat, procedura se va desfășura, de asemenea, în conformitate cu principiile obiectivității, nediscriminării și egalității de tratament al statului membru vizat și conform unei abordări imparțiale și bazate pe probe ⁽⁶⁶⁾. În conformitate cu considerentul 23 din Regulamentul privind condiționalitatea, Comisia se angajează să facă uz în mod corespunzător de drepturile sale în temeiul articolului 237 din TFUE și al Regulamentului de procedură al Consiliului ⁽⁶⁷⁾, pentru a garanta adoptarea în timp util de către Consiliu a unei decizii cu privire la propunerea de măsuri ⁽⁶⁸⁾.
- 5.4. *Procedura de ridicare a măsurilor*
80. După adoptarea măsurilor de către Consiliu, Comisia va monitoriza periodic situația din statul membru vizat. În conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea, la solicitarea statului membru vizat sau din proprie inițiativă și în cel mult un an de la adoptarea măsurilor de către Consiliu, Comisia reevaluează situația din statul membru vizat, ținând seama de elementele de probă prezentate de acesta și de gradul de adecvare al oricăror măsuri de remediere adoptate de statul membru vizat.
81. În orice moment, statul membru vizat poate adopta noi măsuri de remediere și poate transmite Comisiei o notificare scrisă cu elemente de probă care să demonstreze că nu mai sunt îndeplinite condițiile pentru adoptarea măsurilor.
82. Atunci când evaluează notificarea scrisă transmisă de statul membru vizat sau oricare alte informații culese de Comisie după adoptarea măsurilor de către Consiliu, Comisia va acționa în conformitate cu metodologia și principiile obiectivității, imparțialității și corectitudinii detaliate în secțiunea 5.1 din prezentele orientări. Pentru a-și realiza evaluarea, Comisia se va baza pe toate sursele de informații menționate în secțiunea 5.2 din prezentele orientări ⁽⁶⁹⁾, colectate după adoptarea măsurilor de către Consiliu.
83. În cazul în care, în urma evaluării notificării scrise prezentate de statul membru sau a evaluării oricăror alte informații culese de Comisie după adoptarea măsurilor de către Consiliu, Comisia nu poate stabili în mod rezonabil că situația care a condus la adoptarea măsurilor a fost remediată, aceasta poate solicita informații suplimentare din partea statului membru vizat sau a oricărei părți terțe care ar putea dispune de informații relevante, înainte de a-și încheia evaluarea, în conformitate cu articolul 7 alineatul (2) ultimul paragraf și cu articolul 6 alineatul (4) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁶⁴⁾ A se vedea articolul 6 alineatul (5) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁶⁵⁾ A se vedea articolul 6 alineatul (7) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁶⁶⁾ A se vedea considerentul 26 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁶⁷⁾ Decizia 2009/937/UE a Consiliului din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentului său de procedură (JO L 325, 11.12.2009, p. 35).

⁽⁶⁸⁾ A se vedea articolul 6 alineatul (10) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁶⁹⁾ În concordanță cu articolul 7 alineatul (2) ultimul paragraf și cu articolul 6 alineatul (3) din Regulamentul privind condiționalitatea.

84. Statul membru vizat ar trebui să furnizeze informațiile solicitate și poate propune sau ajusta măsurile de remediere propuse inițial pentru a răspunde preocupărilor Comisiei, într-un termen stabilit de către Comisie, ce trebuie să fie de cel puțin o lună și de cel mult trei luni de la data notificării sau a solicitării de observații ⁽⁷⁰⁾. În urma acestor schimburi și a evaluării finale a Comisiei, în cazul în care consideră că situația care a condus la adoptarea măsurilor a fost remediată, Comisia va prezenta Consiliului o propunere de decizie de punere în aplicare privind ridicarea măsurilor adoptate, în concordanță cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea. În cazul în care constată că situația care a condus la adoptarea măsurilor a fost remediată parțial, Comisia va prezenta Consiliului o propunere de decizie de punere în aplicare privind ajustarea măsurilor adoptate.
85. Măsurile pot fi ridicate sau ajustate în cazul în care încălcările principiilor statului de drept, în pofida persistenței lor, nu mai au un impact asupra bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii ⁽⁷¹⁾. În cazul în care constată că situația care a condus la adoptarea măsurilor nu a fost remediată, Comisia adresează statului membru vizat o decizie motivată și informează Consiliul în acest sens.
86. Pe lângă garantarea drepturilor procedurale ale statului membru vizat, procedura se va desfășura, de asemenea, în conformitate cu principiile obiectivității, nediscriminării și egalității de tratament al statului membru vizat și conform unei abordări imparțiale și bazate pe probe ⁽⁷²⁾. În conformitate cu considerentul 23 din Regulamentul privind condiționalitatea, Comisia se angajează să facă uz în mod corespunzător de drepturile sale în temeiul articolului 237 din TFUE și al Regulamentului de procedură al Consiliului ⁽⁷³⁾, pentru a garanta adoptarea în timp util de către Consiliu a unei decizii cu privire la propunerea de ridicare sau de ajustare a măsurilor ⁽⁷⁴⁾.
6. **Protecția drepturilor legitime ale destinatarilor și beneficiarilor finali ai finanțării din partea uniunii în temeiul regulamentul privind condiționalitatea**
87. Măsurile adoptate în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea vor avea un impact financiar sau economic. Totuși, acest impact ar trebui limitat la statul membru vizat sau, în cazuri specifice, la anumite entități naționale care gestionează fondurile. Cu excepția cazului în care decizia de adoptare a măsurilor prevede altfel pe baza unor motive justificate corespunzător, în concordanță cu normele aplicabile ale Uniunii, impunerea măsurilor respective nu ar trebui să afecteze obligațiile preexistente ale entităților guvernamentale sau ale statelor membre de a efectua plăți către destinatarii sau beneficiarii finali care au dreptul la astfel de plăți în cadrul programului sau fondului corespunzător al Uniunii.
88. Măsurile pot viza fonduri ale Uniunii sau programe ale Uniunii din cadrul tuturor modurilor de gestiune ale bugetului Uniunii, și anume executate direct (gestionate de departamentele Comisiei sau prin intermediul agențiilor executive ⁽⁷⁵⁾), indirect [de către una dintre entitățile prevăzute la articolul 62 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul financiar] sau împreună cu statele membre (gestiune partajată ⁽⁷⁶⁾).
89. Impunerea de măsuri nu modifică obligațiile preexistente ale entităților guvernamentale sau ale statelor membre de a pune în aplicare programul sau fondul în cadrul oricărui mod de gestiune, în special obligațiile legale ale acestora de a efectua plăți către destinatarii sau beneficiarii finali, astfel cum se prevede în instrumentele aplicabile ale Uniunii și în actele juridice specifice care au creat aceste obligații, cu excepția cazului în care decizia de impunere a măsurilor prevede altfel.
90. Cu alte cuvinte, entitățile guvernamentale sau statele membre nu pot utiliza măsurile adecvate adoptate de Consiliu ca justificare pentru a se elibera de obligațiile lor preexistente față de destinatarii sau beneficiarii finali, legate de plățile efectuate în temeiul normelor aplicabile relevante.

⁽⁷⁰⁾ A se vedea articolul 7 alineatul (2) ultima teză coroborat cu articolul 6 alineatul (5) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁷¹⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 178 și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 217.

⁽⁷²⁾ A se vedea considerentul 26 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁷³⁾ Decizia 2009/937/UE a Consiliului din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentulului său de procedură (JO L 325, 11.12.2009, p. 35).

⁽⁷⁴⁾ A se vedea articolul 6 alineatul (10) din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁷⁵⁾ A se vedea articolul 62 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul financiar.

⁽⁷⁶⁾ A se vedea articolul 63 din Regulamentul financiar.

91. Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea prevede că obligațiile entităților guvernamentale sau ale statelor membre de a implementa programul sau fondul nu sunt afectate de impunerea unor măsuri adecvate și, în special, de obligațiile pe care le au față de destinatarul sau beneficiarii finali, cu excepția cazului în care decizia de adoptare a măsurilor prevede altfel. Comisia consideră că pentru a concluziona cu privire la posibilitatea ca drepturile beneficiarilor sau ale destinatarilor finali să fie afectate în mod legitim de măsurile adecvate este necesară o analiză de la caz la caz, Comisia urmând să evalueze orice informații relevante în acest sens. În această etapă, Comisia consideră că, în principiu, atunci când beneficiarul sau destinatarul final a fost implicat, prin încălcarea principiilor statului de drept, în, de exemplu, cazuri de corupție, fraudă sistemică și conflicte de interese, măsurile care urmează să fie adoptate în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea pot avea și un impact asupra beneficiarului sau a destinatarului respectiv. În cazul în care are cunoștință de astfel de cazuri, Comisia va include în propunerea sa adresată Consiliului (i) concluzia sa cu privire la posibilitatea ca anumiți beneficiari sau destinatari finali să fie afectați de măsurile propuse, (ii) motivele care justifică această concluzie și (iii) propunerea sa specifică în ceea ce privește beneficiarii sau destinatarii respectivi.

Instrumente de informare și raportare

92. Beneficiarii sau destinatarii finali ai programelor sau fondurilor Uniunii ar trebui să fie informați cu privire la drepturile care le revin în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea. În acest scop, Comisia a creat pagina web specifică: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_ro, unde cetățenii, inclusiv beneficiarii sau destinatarii finali, pot căuta orientări informale. De asemenea, ei pot transmite Comisiei informații cu privire la aspecte care sunt relevante pentru aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea, prin completarea și trimiterea formularului de plângere disponibil pe pagina web respectivă la căsuța poștală electronică specifică: BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu. Comisia va publica pe pagina sa web informații privind măsurile adoptate de Consiliu la propunerea Comisiei, astfel încât beneficiarii și destinatarii finali să fie informați cu privire la măsurile impuse fiecărui stat membru.
93. În cazul în care, în urma impunerii de măsuri adecvate de către Consiliu în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea, statul membru în cauză refuză să își onoreze plățile către beneficiarii sau destinatarii finali ai programelor sau ai fondurilor Uniunii vizate de măsuri, beneficiarii sau destinatarii finali în cauză ar trebui mai întâi să sesizeze autoritățile naționale competente, recurgând la toate acțiunile pe care le au la dispoziție în temeiul normelor naționale aplicabile, inclusiv la plângeri adresate autorității relevante a statului membru în cauză. În cazul în care o astfel de acțiune nu este disponibilă sau nu este eficace ⁽⁷⁾, beneficiarii ar trebui să informeze Comisia și, atunci când este posibil, să furnizeze dovezi relevante în acest sens. Statele membre ar trebui să se asigure că acțiunile în justiție beneficiază de o monitorizare adecvată, în conformitate cu cadrul juridic aplicabil.
94. În cazul în care sunt vizați în mod direct, beneficiarii sau destinatarii finali ar putea informa Comisia cu privire la posibilele încălcări ale articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea. În observațiile lor, beneficiarii sau destinatarii finali ar trebui să indice în mod clar (i) temeiul juridic al dreptului lor de a primi plăți din partea statului membru, (ii) nerespectarea de către statul membru a obligației sale de a plăti în temeiul normelor programului sau fondului relevant al Uniunii, (iii) acțiunile în justiție deja întreprinse și rezultatul aferent, dacă există, și să furnizeze toate dovezile și documentele justificative necesare pentru a demonstra lansarea acțiunilor în justiție relevante, precum și nerespectarea de către statul membru a obligațiilor care îi revin în temeiul articolului 5 din Regulamentul privind condiționalitatea (dacă sunt disponibile). Observațiile trebuie să conțină toate informațiile solicitate în anexa III la prezentele orientări.
95. În temeiul articolului 339 din TFUE și al articolului 17 din Statutul funcționarilor, funcționarii și ceilalți membri ai personalului Uniunii nu trebuie să divulge informațiile care fac obiectul obligației de păstrare a secretului profesional. Comisia se va asigura că sunt respectate normele prevăzute în Directiva (UE) 2019/1937 ⁽⁷⁸⁾.
96. Atunci când execută fonduri ale Uniunii în cadrul gestiunii partajate, statele membre vizate de măsurile adoptate în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea au obligația de a raporta Comisiei cu privire la măsurile concrete pe care le-au întreprins pentru a-și respecta obligațiile de a efectua plăți către destinatarii sau beneficiarii finali din

⁽⁷⁾ De exemplu, în cazurile în care autoritățile naționale întârzie în mod nejustificat răspunsul/decizia lor privind acțiunile beneficiarului.

⁽⁷⁸⁾ Mai multe informații despre modul în care Comisia tratează plângerile pot fi găsite la adresa: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_ro.

cadrul fondului sau programului Uniunii în cauză. O astfel de raportare ar trebui să includă informații și dovezi ale acestei conformități (de exemplu, evidențe contabile și documente justificative relevante) și ar trebui să aibă loc la fiecare trei luni după adoptarea măsurilor ⁽⁷⁹⁾.

97. Pe baza raportării prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea și a oricăror alte dovezi furnizate de statul membru vizat sau a altor informații colectate, inclusiv prin intermediul informațiilor primite de la destinatarii sau beneficiarii finali, Comisia va verifica dacă au fost respectate obligațiile de plată față de destinatarii sau beneficiarii finali stabilite în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea și al altor acte legislative aplicabile ale Uniunii în ceea ce privește execuția finanțării în cadrul gestiunii partajate. Dacă este necesar, Comisia depune toate eforturile pentru a se asigura că orice quantum datorat de entități guvernamentale sau de state membre este plătit efectiv destinatarilor sau beneficiarilor finali, în conformitate cu normele specifice sectoriale relevante. Acest lucru poate implica, de exemplu, efectuarea de corecții financiare în concordanță cu dreptul aplicabil al Uniunii ⁽⁸⁰⁾. Comisia poate decide, de asemenea, să inițieze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva statului membru vizat, pentru a asigura respectarea de către respectivul stat membru a obligației prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din regulament. Înainte de a lua orice măsură pentru a asigura respectarea de către statele membre a obligației lor de a plăti destinatarii sau beneficiarii finali, Comisia se va asigura că drepturile procedurale ale statului membru vizat sunt respectate.

7. **Revizuirea prezentelor orientări**

98. Comisia poate revizui prezentele orientări în timp util, pentru a ține seama de evoluțiile practicilor sale, de modificările relevante aduse legislației Uniunii sau de jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, asigurând totodată securitatea juridică. La revizuirea orientărilor, Comisia va consulta statele membre și Parlamentul European.

⁽⁷⁹⁾ A se vedea articolul 5 alineatul (2) și considerentul 19 din Regulamentul privind condiționalitatea.

⁽⁸⁰⁾ A se vedea considerentul 19 din Regulamentul privind condiționalitatea.

ANEXA I

Încălări ale principiilor statului de drept**Exemple care indică încălcări ale principiilor statului de drept (articolul 3 din Regulamentul privind condiționalitatea)**

- (a) periclitarea independenței sistemului judiciar. În această privință, considerentul 10 din Regulamentul privind condiționalitatea prevede că „[i]ndependența sistemului judiciar presupune, în special, faptul că organismul judiciar în cauză își poate exercita, atât în temeiul normelor relevante, cât și în practică, funcțiile jurisdicționale în mod complet autonom, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără a primi dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejat împotriva intervențiilor sau presiunilor exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora. Pentru a garanta independența și imparțialitatea, sunt necesare norme, în special în ceea ce privește componența organismului, numirea, durata funcției și cauzele de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, cu privire la impenetrabilitatea organismului respectiv față de factori externi și cu privire la imparțialitatea sa în raport cu interesele cu care se confruntă.”
Potrivit jurisprudenței CJUE, „[n]oțiunea de independență presupune în special ca organismul respectiv să își exercite funcțiile jurisdicționale în mod complet autonom, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, și să fie astfel protejat de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora” ⁽¹⁾.
- (b) faptul de a nu preveni, corecta sau sancționa decizii arbitrare sau ilegale luate de autoritățile publice, inclusiv de
— autoritățile de asigurare a respectării legii,
— faptul de a nu pune la dispoziție resurse financiare și umane, afectând funcționarea corespunzătoare a acestora,
— nerespectarea obligației de a garanta absența conflictelor de interese.
În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, aceste „situații pot conduce la nerespectarea principiului care interzice caracterul arbitrar în exercitarea puterii executive sau a principiului protecției jurisdicționale efective” ⁽²⁾;
- (c) limitarea disponibilității și a eficacității căilor de atac, inclusiv prin intermediul
— unor norme procedurale restrictive;
— neexecutarea hotărârilor judecătorești;
— limitarea investigației, a urmăririi penale sau a sancționării efective a încălcărilor legii.
În ceea ce privește cele de mai sus, considerentele 8 și 9 din Regulamentul privind condiționalitatea prevăd următoarele:
- „(8) Statele membre pot asigura buna gestiune financiară doar dacă autoritățile publice acționează în conformitate cu legea, dacă cazurile de fraudă, inclusiv de fraudă fiscală, evaziune fiscală, corupție, conflict de interese sau alte încălcări ale legii sunt urmărite în mod eficace de organele de anchetă și de urmărire penală, precum și dacă deciziile arbitrare sau ilegale ale autorităților publice, inclusiv ale autorităților de aplicare a legii, pot fi supuse unui control jurisdicțional efectiv de către instanțe independente și de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene.
- (9) Independența și imparțialitatea sistemului judiciar ar trebui să fie întotdeauna garantate, iar organele de anchetă și de urmărire penală ar trebui să își poată exercita funcțiile în mod corespunzător. Sistemul judiciar și organele de anchetă și de urmărire penală ar trebui să dispună de resurse financiare și umane suficiente și de proceduri pentru a acționa în mod eficace și într-o manieră care respectă deplin dreptul la un proces echitabil, inclusiv dreptul la apărare. Hotărârile definitive ar trebui să fie executate cu eficacitate. Respectivul condiții sunt necesare ca o minimă garanție împotriva unor eventuale decizii ilegale și arbitrare ale autorităților publice care ar putea afecta interesele financiare ale Uniunii.”

⁽¹⁾ Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 44. A se vedea de asemenea, printre altele, Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Republica Polonă, C-619/18, EU:C:2019:531, și Hotărârea din 20 aprilie 2021, Republika/Il-Prim Ministru, C-896/19, EU:C:2021:311.

⁽²⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 245 și jurisprudența citată în aceasta.

Exemple de situații specifice sau de comportament al autorităților ⁽³⁾ care pot fi vizate de încălcări ale principiilor statului de drept [articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea]

- (a) funcționarea corespunzătoare a autorităților care execută bugetul Uniunii, inclusiv împrumuturi și alte instrumente garantate din bugetul Uniunii, în special în contextul procedurilor de achiziții publice sau de acordare a granturilor;
- (b) funcționarea corespunzătoare a autorităților care efectuează controale financiare, acțiuni de monitorizare și de audit, precum și funcționarea corespunzătoare a unor sisteme eficiente și transparente de gestiune financiară și de responsabilitate financiară – cu privire la acest aspect, Curtea de Justiție a clarificat faptul că „expresia „sisteme eficiente și transparente de gestiune financiară și de responsabilitate financiară” [...] se referă la noțiunea de „gestiune financiară”, care se încadrează în noțiunea de „bună gestiune financiară” prevăzută chiar în tratate, în special la articolul 310 alineatul (5) și la articolul 317 primul paragraf din TFUE și definită la articolul 2 punctul 59 din Regulamentul financiar ca fiind execuția bugetului în conformitate cu principiile economiei, eficienței și eficacității. La rândul său, „expresia «responsabilitate financiară» reflectă în special obligațiile de control financiar, de monitorizare și de audit menționate la [...] articolul 4 alineatul (2) litera (b) [din Regulamentul privind condiționalitatea], în timp ce expresia «sisteme eficiente și transparente» implică stabilirea unui set ordonat de norme menite să asigure în mod eficient și transparent gestiunea financiară și responsabilitatea menționate” ⁽⁴⁾. Curtea de Justiție a clarificat, de asemenea, că „expresia «responsabilitate financiară» reflectă în special obligațiile de control financiar, de monitorizare și de audit menționate la articolul 4 alineatul (2) litera (b) indicat anterior, în timp ce «sisteme eficiente și transparente» implică stabilirea unui set ordonat de norme menite să asigure în mod eficient și transparent gestiunea financiară și responsabilitatea menționate anterior” ⁽⁵⁾.
- (c) funcționarea corespunzătoare a organelor de anchetă și de urmărire penală cu privire la investigarea și urmărirea penală a:
- fraudei, inclusiv a fraudei fiscale, în special acolo unde această fraudă poate duce la necolectarea taxelor, cum ar fi TVA-ul și taxele vamale, care afectează în mod direct resursele necesare pentru ca Uniunea să își atingă obiectivele și să își pună în aplicare politicile;
  - corupției sau a altor încălcări ale dreptului Uniunii care au legătură cu execuția bugetului Uniunii sau cu protecția intereselor financiare ale Uniunii;
- (d) controlul jurisdicțional efectiv de către instanțe independente al acțiunilor sau al omisiunilor autorităților menționate la articolul 4 alineatul (2) literele (a), (b) și (c) din Regulamentul privind condiționalitatea. În special, considerentul 9 din Regulamentul privind condiționalitatea prevede că „[s]istemul judiciar și organele de anchetă și de urmărire penală ar trebui să dispună de resurse financiare și umane suficiente și de proceduri pentru a acționa în mod eficace și într-o manieră care respectă deplin dreptul la un proces echitabil, inclusiv dreptul la apărare. Hotărârile definitive ar trebui să fie executate cu eficacitate. Respectivele condiții sunt necesare ca o minimă garanție împotriva unor eventuale decizii ilegale și arbitrare ale autorităților publice care ar putea afecta interesele financiare ale Uniunii.” –
- (e) prevenirea și sancționarea fraudei, inclusiv a fraudei fiscale, a corupției sau a altor încălcări ale dreptului Uniunii care au legătură cu execuția bugetului Uniunii sau cu protecția intereselor financiare ale Uniunii, și impunerea de către instanțele sau de către autoritățile administrative naționale de sancțiuni eficiente și cu efect de descurajare împotriva destinatarilor;
- (f) recuperarea fondurilor plătite în mod necuvenit;
- (g) cooperarea eficace și în timp util cu Oficiul European de Luptă Antifraudă („OLAF”) și, cu condiția participării statului membru în cauză, cu Parchetul European („EPPO”) în cursul investigațiilor sau al urmărilor penale desfășurate în temeiul actelor aplicabile ale Uniunii, în conformitate cu principiul cooperării loiale;

⁽³⁾ Aceste exemple sunt doar orientative, întrucât alte situații sau comportamente ale autorităților care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii pot intra, de asemenea, în domeniul de aplicare al Regulamentului privind condiționalitatea [a se vedea articolul 4 alineatul (2) litera (h)].

⁽⁴⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 333.

⁽⁵⁾ A se vedea Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 333.

ANEXA II

Elemente care ar trebui incluse în plângere cu privire la presupusele încălcări ale principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea

Reclamanții ar trebui să includă următoarele detalii atunci când contactează Comisia cu privire la presupusele încălcări ale principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea:

- identitate și date de contact ⁽¹⁾;
- informații privind modul în care se presupune că a fost încălcat statul de drept (inclusiv acțiunile sau inacțiunile autorităților publice care se presupune că încalcă principiile statului de drept) și dovezi relevante;
- informații privind modul în care presupusa încălcare este relevantă pentru Regulamentul privind condiționalitatea (descrierea modului în care aceasta afectează sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, bugetul Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii) și dovezi relevante;
- lista documentelor justificative care, la cerere, ar putea fi trimise Comisiei.

Pentru a facilita transmiterea informațiilor relevante pentru aplicarea Regulamentului privind condiționalitatea și pentru a se asigura primirea de către Comisie a unor informații relevante și structurate, ar putea fi utilizat modelul de mai jos, astfel cum este disponibil pe pagina web https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_ro.

⁽¹⁾ Divulgarea identității reclamanților și a informațiilor pe care aceștia le-au transmis statului membru vizat face obiectul acordului prealabil al acestora și trebuie să respecte, printre altele, dispozițiile Regulamentului (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei 1247/2002/CE.

COMISIA EUROPEANĂ

Plângere – Încălcarea principiilor statului de drept care afectează bugetul Uniunii sau interesele financiare ale Uniunii

Regulamentul 2020/2092 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii („Regulamentul privind condiționalitatea”)

Prezentul formular de plângere are rolul de a informa Comisia Europeană cu privire la încălcările principiilor statului de drept într-un stat membru care afectează sau riscă în mod grav să afecteze, într-o manieră îndeajuns de directă, buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii.

Pentru a notifica Comisiei Europene orice altă plângere referitoare la statul de drept, vă rugăm să utilizați în schimb formularul de plângere disponibil la adresa https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_ro/index.html.

Numai câmpurile marcate cu * sunt obligatorii. Vă rugăm să fiți concis și, dacă este necesar, să continuați pe o pagină separată.

1. Identitate și date de contact

	Reclamant*	Reprezentantul dumneavoastră (după caz)
Titlu * Dna/Dra/Dl		
Prenume*		
Nume*		
Organizație:		
Adresă*		
Localitatea*		
Codul poștal*		
Țara*		
Telefon:		
Adresa de e-mail:		
Limba*		
Trebuie să vă trimitem corespondența dumneavoastră sau reprezentantului dumneavoastră?*	☐	☐

2. Care este încălcarea principiilor statului de drept care face obiectul plângerii?*

periclitarea independenței sistemului judiciar	☐
faptul de a nu preveni, corecta sau sancționa decizii arbitrare sau ilegale luate de autoritățile publice, inclusiv de autoritățile de asigurare a respectării legii, inclusiv faptul de a nu pune la dispoziție resurse financiare și umane, afectând funcționarea corespunzătoare a acestora	☐
nerespectarea obligației de a garanta absența conflictelor de interes	☐

limitarea disponibilității și a eficacității căilor de atac, inclusiv prin intermediul unor norme procedurale restrictive și neexecutarea hotărârilor judecătorești	☐
limitarea investigării, a urmăririi penale sau a sancționării efective a încălcărilor legii	☐
altele	Vă rugăm să precizați.

3. **În opinia dumneavoastră, ce anume afectează presupusa încălcare a principiilor statului de drept indicate la punctul 2 de mai sus?***

(mai multe răspunsuri posibile)

funcționarea corespunzătoare a autorităților care execută bugetul Uniunii, inclusiv împrumuturi și alte instrumente garantate din bugetul Uniunii, în special în contextul procedurilor de achiziții publice sau de acordare a granturilor	☐
funcționarea corespunzătoare a autorităților care efectuează controale financiare, acțiuni de monitorizare și de audit, precum și funcționarea corespunzătoare a unor sisteme eficiente și transparente de gestiune financiară și de responsabilitate financiară	☐
funcționarea corespunzătoare a organelor de anchetă și de urmărire penală cu privire la investigarea și urmărirea penală a fraudei, inclusiv a fraudei fiscale, a corupției sau a altor încălcări ale dreptului Uniunii care au legătură cu execuția bugetului Uniunii sau cu protecția intereselor financiare ale Uniunii	☐
controlul jurisdicțional efectiv de către instanțe independente al acțiunilor sau al omisiunilor autorităților menționate mai sus	☐
prevenirea și sancționarea fraudei, inclusiv a fraudei fiscale, a corupției sau a altor încălcări ale dreptului Uniunii care au legătură cu execuția bugetului Uniunii sau cu protecția intereselor financiare ale Uniunii, și impunerea de către instanțele sau de către autoritățile administrative naționale de sancțiuni eficiente și cu efect de descurajare împotriva destinatarilor	☐
recuperarea fondurilor plătite în mod necuvenit	☐
cooperarea eficace și în timp util cu OLAF în cursul investigațiilor sau urmăririlor sale penale desfășurate în temeiul actelor aplicabile ale Uniunii, în conformitate cu principiul cooperării loiale	☐
[sub rezerva participării statului membru vizat,] cooperarea eficace și în timp util cu EPPO în cursul investigațiilor sau urmăririlor sale penale desfășurate în temeiul actelor aplicabile ale Uniunii, în conformitate cu principiul cooperării loiale	☐
alte situații sau comportament ale autorităților care sunt relevante pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii	☐

4. **Ce măsuri sau practici naționale considerați că reprezintă o încălcare a principiilor statului de drept în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea și de ce?***

5. **Descrieți problema, indicând faptele și motivele pentru care formulați această plângere* (max. 10 000 de caractere):**

6. **Cum afectează sau riscă în mod grav să agraveze, într-o manieră îndeajuns de directă, presupusa încălcare a principiilor statului de drept buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii?**

6.1. Cum afectează sau riscă în mod grav să agraveze încălcarea buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau protecția intereselor financiare ale Uniunii?

6.2. Este încălcarea de natură individuală sau sistemică? Vă rugăm să precizați.

6.3. S-au materializat deja efectele asupra bunei gestiuni financiare a bugetului Uniunii sau asupra protecției intereselor financiare ale Uniunii?

Dacă da, vă rugăm să explicați în ce mod:

Dacă nu, vă rugăm să explicați de ce ar exista un risc grav pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii:

Vă rugăm să identificați o legătură suficient de directă între presupusa încălcare sau presupusele încălcări și efectele sau riscurile pentru buna gestiune financiară a bugetului Uniunii sau pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii

7. **Acțiuni deja întreprinse pentru soluționarea problemei***

Ați întreprins deja vreo acțiune în țara în cauză pentru a soluționa problema?*

DACĂ DA, aceasta a fost de natură: administrativă legală/judiciară?

7.1 Please describe: (a) the body/authority/court that was involved and the type of decision that resulted; (b) any other action you are aware of.

7.2 Was your complaint settled by the body/authority/court or is it still pending? If pending, when can a decision be expected?*

DACĂ NU vă rugăm să indicați mai jos, după caz

- Un alt caz în aceeași cauză este în curs de soluționare în fața unei instanțe naționale sau a UE
- Nu există nicio cale de atac pentru soluționarea problemei
- Există o cale de atac, dar este prea costisitoare sau utilizarea sa ar fi prea îndelungată
- Termenul-limită pentru acționarea în justiție a expirat
- Nu am calitate procesuală activă (nu sunt îndreptățit prin lege să sesizez instanța) – vă rugăm să indicați motivul:

- Nu dispun de asistență juridică/avocat
- Nu știu ce căi de atac există pentru această problemă
- Altele, precizați

8. **Dacă ați contactat deja vreuna dintre instituțiile UE care se ocupă cu probleme de acest tip, vă rugăm să furnizați referința pentru dosarul/corespondența dumneavoastră.**

- Petiție către Parlamentul European – Ref. ....
- Comisia Europeană – Ref.: .....
- Ombudsmanul European – Ref.: .....
- Alta – denumirea instituției sau a organismului pe care l-ați contactat și numărul de referință al plângerii dumneavoastră (de exemplu, SOLVIT, FIN-NET, centrele europene ale consumatorilor)

9. **Enumerați orice documente justificative/dovezi suplimentare pe care le-ați putea trimite Comisiei, dacă vi se solicită acest lucru.**

 Nu atașați niciun document în această etapă.

10. Date cu caracter personal*

Autorizați Comisia Europeană să vă divulge identitatea în cadrul demersurilor sale pe lângă autoritățile împotriva cărora depuneți o plângere?

Da Nu

 Răspunsul dumneavoastră nu va afecta modul în care este tratată plângerea dumneavoastră. Cu toate acestea, în unele cazuri, divulgarea identității dumneavoastră i-ar permite Comisiei să vă trateze mai ușor plângerea.

ANEXA III

Elemente care ar trebui să facă parte din informațiile furnizate de beneficiarii/destinatarii finali ai finanțării UE

Următoarele elemente ar trebui, în principiu, să facă parte din informațiile transmise Comisiei de către beneficiari sau destinatarii finali cu privire la posibilele încălcări ale articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea:

- identitate și date de contact ⁽¹⁾;
- informații privind programul/fondul vizat;
- informații privind presupusa încălcare a articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul privind condiționalitatea;
- documente justificative (inclusiv dovada că destinatarul sau beneficiarul final în cauză a depus o plângere oficială la autoritatea relevantă a statului membru vizat și orice informații și documente privind rezultatul unei astfel de plângeri, dacă sunt disponibile).

⁽¹⁾ Divulgarea identității reclamanților și a informațiilor pe care aceștia le-au transmis statului membru vizat face obiectul acordului prealabil al acestora și trebuie să respecte, printre altele, dispozițiile Regulamentului (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei 1247/2002/CE.